

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.20.278/2012/7.szám

A Kúria a dr. Barna Edina ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Szabady Attila ügyvéd által képviselt I. r., II. r., III. r. és IV. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Gödöllői Városi Bíróságon 9.P.20.423/2008. szám alatt folyamatban volt és a Pest Megyei Bíróság 4.Pf.23.118/2011/4. számú ítéletével befejezett perében, amely perbe a dr. Barna Edina ügyvéd által képviselt a felperes pernyertessége érdekében beavatkozóként belépett, a jogerős ítélettel szemben a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvánosan megtartott tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 150.000 (Egyszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 1.000.000 (Egymillió) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

Az olajszállítással és értékesítéssel foglalkozó felperes 1998-ben került kapcsolatba a II. r. alperessel és a II. r. alperes alkalmazásában álló III. r. alperessel. A II. r. alperes 18.000 liter gázolajat adott a felperesnek azzal, hogy azt - az eljárás során nem tisztázott feltételekkel - a felperes maga értékesítheti. A felperes 1999. június 18-án közjegyzői okiratba foglaltan elismerte, hogy 1999. május 18-án - 1999. augusztus 5-i lejárattal - 10.000.000 forint kölcsönt vett fel az I. r. alperestől. A tartozásért a felperesi oldalon beavatkozó készfizető kezességet vállalt és jelzálogjogot biztosított a budapesti ingatlanára. Az I. r. alperes a kölcsönből eredő követelését 2000. augusztus 14-én a IV. r. alperesre engedményezte. A kölcsöntartozást a felperes törlesztette. A bíróság az I., II., III. r. alpereseket az ügyből eredően önbíráskodás miatt indult büntetőeljárás során a cselekmény

elkövetésének vádja alól felmentette.

A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy a felperes és a II. - III. r. alperesek között 18.000 liter gázolajra létrejött kölcsönszerződés az uzsorás volta folytán semmis és kérte a felek kötelezését az elszámolásra. Ennek folytán kérte a szerződés színlelttségére, annak uzsorás jellegére, továbbá az I. r. alperes cselekvőképességének hiánya miatti jogszabályba ütközésre hivatkozással a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés semmisségének a megállapítását is, továbbá az ingatlanra bejegyzett jelzálogjog törlését. A IV. r. alperest mindezek tűrésére kérte kötelezni.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.-

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes által előterjesztett kereseti kérelmeket valamennyi alperes vonatkozásában elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján sem tudta megállapítani azt, hogy a 18.000 liter gázolajjal kapcsolatosan a felek között milyen tartalmú szerződés jött létre, így ennek hiányában nem volt vizsgálható annak érvényessége sem.

A közokiratba foglalt kölcsönszerződéssel szemben a felperes nem tudta bizonyítani azt, hogy az abban szereplő összeg ne került volna átadásra, de az összefüggést sem a között és a gázolaj átadására irányuló szerződés között. Nem került bizonyításra, hogy az I. r. alperes a szerződés megkötésekor színlelt volna, de a jogügylet uzsorás jellege sem. Ez utóbbi kapcsán a felperes ténylegesen arra hivatkozott, hogy az I. r. alperes a felperes helyzetét kihasználva vette rá őt a 10.000.000 forint tartozás elismerésére, holott kölcsönre vonatkozó megállapodás nem jött létre. A felperes azonban nem tudta bizonyítani azt, hogy a 10.000.000 forint nem került átadásra, ezért ez a hivatkozás sem volt alapos.

A beszerezett, valamint a büntető iratok között elfekvő szakértői vélemények nem erősítették meg a felperesnek azt az állítását, amely szerint az I. r. alperesnek a szerződés megkötésekor hiányzott az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége. Erre való hivatkozással egyébként a felperes részére kedvezőbb ítélet nem születhetett volna, hiszen az eredeti állapot helyreállítása során is el kellene számolnia az I. r. alperessel.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által hivatkozott további bizonyítékok sem lettek volna alkalmasak az állításának az alátámasztására, mert az adott időszakra bevallott jövedelem nem ad teljes körű bizonyítékot arra, hogy valaki ténylegesen mekkora

vagyonnal rendelkezett, a szokásos mértékű fuvardíj meghatározása pedig nem támasztja alá a felperes keresetét.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokai szerint alappal mellőzte az elsőfokú bíróság a felperes által még felajánlott további bizonyítási indítványokat. Az I. r. alperes leszázalékolásának adatai nem alkalmasak az eljárás során beszerzett igazságügyi szakértői véleményben foglaltak megdöntésére, az I., II., és III. r. alperesek meghallgatása pedig a szükséges körben megtörtént.

A felperes nem igazolta, hogy milyen értéken kapta kölcsönbe a gázolajat és azt sem, hogy annak fejében milyen szolgáltatással tartozott. Ennek hiányában nem lehetett megállapítani azt, hogy a jogügylet aránytalan előnnyel járt volna a kölcsönt nyújtó fél számára. Az, hogy az I. r. alperes a II. r. alperes barátja volt, nem igazolja a gázolaj ügylet és a kölcsön közötti összefüggést, a felperes pedig - elismerő nyilatkozatával szemben - nem tudta bizonyítani, hogy az I. r. alperestől nem kapott kölcsönt. Az I. r. alperes nem állította, hogy a kölcsönt kizárólag az előző években elért jövedelméből biztosította, így az adóbevallásai nem bírtak jelentőséggel. A felperes az I. r. alperest korábban nem ismerhette, így az I. r. alperes nem tudhatott a felperes adósságairól, alaptalan ezért az az állítás, amely szerint életszerűtlen egy ilyen összeg kölcsönzése a már eladósodott felperes részére.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság kötelezését új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.

A kérelem indokolásában elsődlegesen kifogást terjesztett elő, mert álláspontja szerint az ügyben eljáró elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során sem volt kellően tárgyilagos, indítványozta ezért, hogy a pert a megismételt eljárás során azonos hatáskörű, más bíróság tárgyalja.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 163. §-ának (3) bekezdésében, a 164. § (1) bekezdésében, a 192. §-ában és a 195. §-ában foglaltakat. A tényállás felderítése a korábbi hatályon kívül helyező végzésben foglaltak ellenére változatlanul nem történt meg, további bizonyítási eljárás lefolytatása lett volna szükséges. A tárgyalás berekesztése előtt közölt bizonyítási tehernek való megfeleléstől az elsőfokú bíróság az ügy befejezésével már elzárta a felperest. Elmaradt a beszerzett büntető iratok értékelése és a

felajánlott bizonyítási indítványok teljesítése, holott szükséges lett volna a 10.000.000 forint eredetéről ellentmondásosan nyilatkozó I. r. alperes anyagi helyzetének a vizsgálata.

Az, hogy a felek nem állapodtak meg a szerződés minden apró részletében, még nem jelenti azt, hogy a megállapodásuk létre sem jött. A felperes a II. r. alperessel szemben alárendelt helyzetben volt, a megállapodásuk pedig létrejött és működött is, de a felperesnek a helyzetéből eredően el kellett fogadnia annak valamennyi, a hátrányára történt változtatását. Ebből eredt, hogy a tanúk nem egységes tartalmú megállapodásról adtak számot, a felperes pedig a saját üzleteit sem tudta teljesíteni, azokat háttérbe kellett szorítania.

A felperesről köztudomású volt, hogy adósságai voltak, így életszerűtlen az, hogy további hiteleket nyújtottak volna a számára. Életszerűtlen és irreális így az, hogy az I. r. alperes az általa nem ismert felperesnek további kölcsönt nyújtott még akkor is, ha erre lett volna forrása. A két jogügylet közötti kapcsolatot a II. r. alperes jelentette, aki annyira megbízott barátjában az I. r. alperesben, hogy őt íratta hitelezőként a közokiratba. Ellenkező esetben az a feltételezés adódna, hogy a II. r. alperes - ez irányú tudomásával szemben - nem volt tekintettel a barátja, az I. r. alperes anyagi helyzetére és egészségi állapotára. A szerződés tehát színlelt volt, a korábbi szóbeli uzsorás megállapodást leplezte, az I. r. alperes teljesítőképessége pedig annak ellenére nem került vizsgálatra, hogy a büntetőeljárás során megállapítottak szerint nem rendelkezhetett ilyen összeggel. Ellentmondásos a jogerős ítélet azért is, mert a 10.000.000 forint léte és először szóbeli szerződésen alapuló átadása a felperes által állított szóbeli megállapodással szemben elfogadásra került, holott a részleteit tekintve az egyik sem volt teljes. E körben a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében és a Pp. 253. §-ának (2) bekezdésében foglaltak megsértésére hivatkozott.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltségekben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, azokkal a Kúria is egyetértett, jogszabálysértés nem történt.

A per eldöntéséhez szükséges tényeket a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerint általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el. A felperest terhelte tehát annak a kötelezettsége, hogy az állításai

valóságát igazolni tudja. Ez irányú kötelezettségének azonban nem tudott eleget tenni, ezért a tényállás további felderítésére irányuló bizonyítási eljárás nem járt eredménnyel. Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerint eljárva több alkalommal - 2007. február 14-én, 2009. március 11-én - tájékoztatta a felperest a bizonyítandó tényekről, az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről és felhívta az ezekkel kapcsolatos bizonyítási indítványok megtételére. A bizonyítandó tények köre az eljárás során nem változott, a felperes tehát mindvégig tisztában volt azzal, hogy mit kellene bizonyítania ahhoz, hogy keresete eredményre vezessen. Az elsőfokú bíróság által megtartott utolsó tárgyaláson - a tárgyalás berekesztését megelőzően - már nem került sor további bizonyítási teher megjelölésére, előtte is már csak általános jellegű felhívás történt, amelyre egyébként a felperes tudott is reagálni.

Az elsőfokú bíróság valóban nem tett eleget teljes körben a felajánlott bizonyítási indítványoknak, de határozata indokolásában kellően megjelölte ennek az okát. A hivatkozott indokok megalapozottak voltak, azokkal a Kúria is egyetértett, mert az előterjesztett további bizonyítási indítványok valóban nem lettek volna alkalmasak arra, hogy azokra tekintettel a felperesre nézve kedvezőbb döntés születhessen. Az elsőfokú bíróság a büntetőeljárás iratait a per anyagává tette, azokat a mérlegelés körébe vonta, a szerződések tartalma és így a kereset megalapozottsága azonban azok alapján sem volt megállapítható.

A jogerős ítélet nem tett olyan megállapítást, hogy a felek között a felperes által hivatkozott szerződések ne jöttek volna létre. Az elfogadott álláspont szerint a szerződés az olajra és a kölcsönre is létrejött, de az olajügylet tartalma nem volt megállapítható, így nem volt levonható következtetés annak esetleges érvénytelenségére, de a kölcsönszerződéssel való összefüggésére sem.

A kölcsön tekintetében a felperes és a felperesi beavatkozó részéről közjegyzői okiratba foglalt elismerés állt rendelkezésre. Az alperesek állítása tehát nem szóbeli, hanem írásbeli, okirati bizonyítékon alapult. Az okirattal szemben a Pp. 193. §-a, továbbá 195. §-ának (6) bekezdése alapján a felperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy az abban foglaltak ellenére a kölcsönszerződés mégsem jött létre, a kölcsön összegét nem kapta meg, illetve a megállapodás érvénytelen. További, a felperes előadását megcáfoló nyomatékos érv volt az is, hogy a felperes és a beavatkozó folyamatosan törlesztette a kölcsönszerződésből eredő tartozását, amelynek során még további tartozáselismerő nyilatkozatokat is tettek. A bizonyítási kötelezettségének tehát a - jogerős ítélet megállapításának megfelelően - a felperes nem tudott eleget tenni és ha merülhettek is fel bizonyos kételyek a

felperes eladósodottsága, az alperesek kapcsolata és az I. r. alperes egészségi állapota folytán, azok mindezekkel szemben nem jelentettek elegendő bizonyítékot egy megalapozott, ellentétes tartalmú döntés meghozatalához.

Mindezekre tekintettel nem volt megállapítható olyan ok, körülmény, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy az elsőfokú bíróság ne a kellő tárgyilagossággal járt volna el az ügyben, ezért nem volt megalapozott a felperes ezzel kapcsolatos kifogása .

A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet, utalva annak helyes indokaira is, a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperest az alperesek javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján, a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan megállapított - és a 4/A. § (1) bekezdése szerint ÁFÁ-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. november 13.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Dr. Abért János s.k. bíró

*A kiadmány hitelül:
tisztviselő*